

OKLA4300 Kandidutkielman kirjoitusviestinnän opinnot

Lähteet ja viitetekniikka

Päivi Torvelainen

Eettiset periaatteet

- ”Yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen” (Yliopistolaki 2009).
- ”Tutkijat ottavat muiden tutkijoiden työn ja saavutukset asianmukaisella tavalla huomioon niin, että he kunnioittavat muiden tutkijoiden tekemää työtä ja viittaavat heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla ja antavat heidän saavutuksilleen niille kuuluvan arvon ja merkityksen omassa tutkimuksessaan ja sen tuloksia julkaistessaan” (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013).

Lainaamisen tavat:

- **Selostava lainaus (eli kerrotaan tiiviisti omin sanoin)**
 - yleisin tapa lainata
 - tiivistetään tai selostetaan lainattu omin sanoin
 - muutaman sanan vaihtaminen ei riitä
- **Suora lainaus eli sitaatti**
 - Käytetään erityistapauksissa,
 - kun alkuperäislähteen tarkka muoto on tarpeen toistaa
 - kun ilmauksen erityinen sävy halutaan säilyttää
 - kun halutaan eritellä tai kritisoida jotain sananmuotoa
 - on lyhyt ja sanatarkka: alkuperäislähde lainataan välimerkkeineen ja kirjoitusvirheineen

Lisätietoa plagioinnista Älä Kopsaa! -sivusto

- <http://blogs.helsinki.fi/alakopsaa/esimerkki-1-2/>

Lähdeviitteen muoto kasvatustieteissä

- Tekstiviitteessä kerrotaan tekijän sukunimi/nimet, julkaisun painovuosi ja sivunumerot, joista tieto on peräisin.
 - Jos viitataan useampaan sivuun, sivunumeroiden välillä käytetään pilkkua.
 - Peräkkäisten sivunumeroiden välissä käytetään ajatusviivaa (pitkää viivaa).

Autistisella lapsella monet perustaidoista ovat puutteellisia (Timonen 1999, 109; Kujanpää & Heikkinen 2000, 11, 13; Avellan ym.2005, 67–77).

Milloin käytetään sivunumeroa?

Sivunumerot ilmaistaan aina, kun

- käytetään suoraa sitaattia
- viitataan taulukkoon, kuvioon tai malliin
- viitataan yksittäiseen tulokseen, tulosten tulkintaan tai teoreettiseen oletukseen.

Uskali (2003, 428) väittää, että ”kirjeenvaihtajien henkilölähdeverkko oli suppea”.

Milloin ei tule sivunumeroa?

- kun puhutaan yleisesti koko teoksesta tai jostakin siinä käsitellystä asiasta

Kupiaisen (2005) tekemän tutkimuksen mukaan x ja y ovat samanlaisia.

Vuonna 2000 tehdyssä kuudesluokkalaisten äidinkielen oppimistulosten selvityksessä kirjoitelmien kokonaisvaikutelmaa pidettiin hyvätasoisena (Korkeakoski 2001).

Missä osissa työtä lähteitä on?

- Oma tutkimus sidotaan ja suhteutetaan jo olemassa olevaan tietoon. Selostamalla ja arvioimalla aiempia tutkimuksia, kirjoittaja valmistaa tietä omalle tulevalle työlleen. Oma työ asemoidaan tieteen kenttään. (Johdanto, ”teorialuvut”, Pohdinta)
- Lähteitä käytetään myös esim. metodia varmentamassa (Tutkimuksen toteuttaminen) ja joskus myös omia tarkkoja tuloksia kuvattaessa (”tulosluvut”).

Miten piste tulee?

Osoitetaan lukijalle, onko omassa tekstissä kerrottu toisten tutkijoiden tekstien pohjalta vain yhden vai yhtä useamman virkkeen verran.

Lähdeviittauksen perussääntö

Autistisella lapsella monet perustaidoista ovat puutteellisia (Timonen 1999, 109; Kujanpää 2000, 11; Avellan 2005, 67).

Kuntoutus tulisi suunnitella aina yksilöllisesti ja ottaen huomioon henkilön oma elinympäristö. Autismikuntoutus on kasvatusta ja opetusta, ja sen tulee alkaa mahdollisimman varhain. Kuntoutuksella on tarkoitus kattaa kaikki lapsen elinympäristöt ja jatkua ainakin läpi lapsuuden ja nuoruuden, ehkä jopa koko elämän. (Kerola ym. 2000, 185.)

! ”Ilman edeltäviä kirjoittajamainintoja viitemerkintä toimii tarkasti vain kahden virkkeen perässä”

Suosittelaa: lähdeviite ilmaistaan ensimmäisessä lauseessa, jolloin viitettä käytetään. Mahdolliset seuraavat viittaukset ilmaistaan siten, että lukija voi päätellä, onko sama viite edelleen käytössä.

Amabilen, Hadleyn ja Kramerin (2002) mukaan kiire vähentää luovaa ajattelua. **Heidän tutkimuksensa** vastaajat kokivat itse olevansa luovia kiireessäkin, mutta tutkimustulokset osoittivat heidän toimintatapojensa olevan päinvastaisia ja luovan ajattelun vähentyvän jopa puolella. **Tutkimuksessa ilmeni**, että yksi kiireinen päivä saattaa vähentää luovaa ajattelua vielä sitä seuraavinakin päivinä.

Toinen mahdollisuus: ns. viittauksen paketointi

Johtamista ja sen historiaa on jäsennetty hyvin eri tavoin. Paradigmat ovat selkeä tapa jäsentää johtamisen historiaa, koska ne ovat pitkäkestoisia suuntauksia. Keskeisiä johtamisparadigmoja 1990-luvulla ovat olleet tieteellinen liikkeenjohto, ihmissuhdekoulukunta – –. Näitä kaikkia koulukuntia – –. (Seeck 2008, 48.) Paradigmälähestymistapaa voi kuitenkin kritisoida – –.

Ns. viittauksen paketointi:

Johtamista ja sen historiaa on jäsennetty hyvin eri tavoin. Seeckin (2008) mukaan paradigmata ovat selkeä tapa jäsentää johtamisen historiaa, koska ne ovat pitkäkestoisia suuntauksia. Keskeisiä johtamisparadigmoja 1990-luvulla ovat olleet tieteellinen liikkeenjohto, ihmissuhdekoulukunta – –. Näitä kaikkia koulukuntia – –. (Seeck 2008, 48.) **Paradigmälähestymistapaa voi kuitenkin kritisoida – –.**

Lähteiden niputus kappaleen loppuun (Tämä tarkoittaa,

että kaikki edellä kerrotut asiat löytyvät jokaisesta lähteestä erikseen. Jos näin ei ole, pitää lähteet laittaa jokaisen asian perään).

[illegible]

-> esim.

[illegible]

Asiantuntijakeskeinen vs. sisältökeskeinen viittaaminen

Kirjoittajat painottuvat:

Heikkisen (2000) ja Heiskan (2011) mukaan julkisuus on tyypillisesti kuulunut julkisen sektorin toiminnan piirteisiin. Mäenpää (2002, 34) puolestaan on todennut tutkimuksessaan, että julkisuudella on tärkeitä tehtäviä myös yksityisessä yritystoiminnassa.

Asia painottuu:

Julkisuus on tyypillisesti kuulunut julkisen sektorin toiminnan piirteisiin (Heikkinen 2000; Heiska 2011), mutta sillä on tärkeitä tehtäviä myös yksityisessä toiminnassa (Mäenpää 2002).

Toissijainen lähde

Yleensä tieteellisessä tekstissä viitataan siihen lähteeseen, jossa tieto on alkuperäisenä. Tieto pyritään siis tarkastamaan ensisijaisesta lähteestä, sillä on parempi tarkastaa tieto itse kuin uskoa toisen referoimaan. Jos joudut kuitenkin käyttämään toissijaista lähdettä, merkitse tekstiin selvästi, että kyseessä on toissijainen lähde.

Alla on esimerkkejä siitä, miten toisen käden lähteet voidaan merkitä. Huom! Olet perehtynyt Ahon (2002) kirjoittamaan artikkeliin, jossa Aho viittaa Brauniin (2001), sekä Puttosen artikkeliin (2000), jossa Puttonen viittaa Salovaaraan (1999).

Aho (2002, 55) viittaa Brauniin (2001), joka on havainnut varhaisen kiintymyksen osoittautuneen tärkeäksi myöhemmälle sosiaalisen interaktion kompetenssille.

Braun (2001) on todennut – – (Aho 2002, 55).

Nuoruudelle on nykyään entistä enemmän ominaista, että nuoruusaikaa käytetään opiskeluun, koulutukseen ja ammatin hankkimiseen (Salovaara 1999, Puttosen 2000, 150 mukaan).

Muuta huomioitavaa

- Referointiverbin avulla viestitään sävyä ja suhtautumista sanottavaan:
 - ns. neutraalit verbit: esittää, kertoo, toteaa, sanoo, määrittelee
 - tulkintaa sisältäviä valintoja: arvelee, hahmottelee, ehdottaa, ihmettelee, kyseenalaistaa, pohdiskelee, kannattaa, korostaa, painottaa, vaatii, väittää

Yleensä turhaa

✓ Koskenniemi (1944, 21) pitää teoksessa *Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistava kasvatus* ryhmätyötä yksilöllistä ja yhteisöllistä työskentelytapaa yhdistävänä nivelenä.

-> Koskenniemi (1944, 21) pitää ryhmätyötä yksilöllistä ja yhteisöllistä työskentelytapaa yhdistävänä nivelenä.

(eikä koskaan tekstiin verkko-osoitetta)

Lähdeluettelon laadinnasta

- Lähteet sijoitetaan luetteloon sukunimen mukaiseen aakkosjärjestykseen.
- Yksin kirjoitetut tai toimitetut julkaisut tulevat luetteloon ensin ilmestymisjärjestyksessä, sen jälkeen (samoin ilmestymisjärjestyksessä) sellaiset toisten kanssa laaditut julkaisut, joissa kyseinen henkilö on mainittu ensimmäisenä.
- Saman tekijän samana vuonna ilmestyneet julkaisut pannaan keskenään julkaisujen nimien mukaan aakkosjärjestykseen ja erotetaan toisistaan ilmestymisvuoteen välittömästi liitetyllä pikkukirjaimella (esim. 1998a, 1998b).

Erilaiset lähteet merkitään eri tavoin

- KIRJA:

Aaltola, J. & Suortamo, M. (toim.) 1995. Yliopisto-opetus. Korkeakoulupedagogiikan haasteita. Jyväskylä: PS-kustannus.

- ARTIKKELI TOIMITETUSSA TEOKSESSA:

Nurmi, K. 2001. Koulutus- ja työmarkkinoiden eriarvoistavat sukupuolijaot. Teoksessa A. Jauhiainen, R. Rinne & J. Tähtinen (toim.) Koulutuspolitiikka Suomessa ja ylikansalliset mallit. Helsinki: Suomen Kasvatustieteellinen seura, 205–225

- ARTIKKELI TIETEELLISESSÄ LEHDESSÄ

Hilpelä, J. 2002. Kasvatuksen tutkijan eettinen vastuu. Kasvatus 33 (1), 74–84.

- LÄHTEELLÄ EI OLE HENKILÖTEKIJÄÄ

Koulunkäyntiavustajan oma opas. 2003. Kunta-alan ammattiliitto KTV. Työelämän kehittämisosaston oppaita C2.

<http://www.ktv.fi/materiaalipankki/>. (Luettu 4.2.2004.)